

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิตวิชาชีพครู โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ผ่านบทเรียนออนไลน์ (E-LEARNING)
DEVELOPMENT FOR ENGLISH SKILLS OF TEACHING –
PROFESSIONAL STUDENTS BY ON-LINE SELF-LEARNING

¹บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ และ ²ธารณา สุวรรณเจริญ

¹Bandhit Chatwirote and ²Tarana Suwancharoen

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประเทศไทย

Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand

¹montreegate@hotmail.com

Received: January 6, 2023; Revised: February 22, 2023; Accepted: March 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 และเพื่อศึกษาผลความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ ซึ่งประชากรเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 180 คน กลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มเจาะ จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย บทเรียนออนไลน์ (E-Learning) ของ Discovery จำนวน 3 บทเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบออนไลน์ จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พบว่า หลังเรียนในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 70.04 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของ

¹รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²อาจารย์, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) โดยด้านสื่อออนไลน์ และด้านเนื้อหาภาษาอังกฤษ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และ ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ, นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู, การเรียนรู้ด้วยตนเอง, บทเรียนออนไลน์

Abstract

The purpose of this research is to 1) study the result of English Skills of compare with 60 percentage criteria. 2) study the satisfaction of on-line self-learning. The population was 180 teaching-professional student in 2022 academic year, Kamphaeng Phet Rajabhat University. The 150 samples were volunteer. Tools of research were 3 units of Discovery E-learning and the 5 rating scales on-line satisfaction questionnaire. Data analysis was used by percentage, mean and standard deviation. The result of research were as followed : 1) The English Skill result was 70.04 mean score higher than 60 percentage criteria significant at .05 2) The overall satisfaction result was high level. Both on-line media aspect and English content were high level.

Keywords: Development for english skills of Teaching – professional students, On-line self-learning

บทนำ

ปัจจุบันกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูในโรงเรียนที่มีข้อจำกัดทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรทางการศึกษา อีกทั้งยังมีสถานที่ตั้งอยู่ในท้องที่ทุรกันดารการสอนภาษาอังกฤษยังมีปัญหามากกว่าโรงเรียนปกติอื่น ๆ ไปโดยปริยาย ดังจะเห็นได้จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดของโรงเรียนท้องที่ทุรกันดารนั้นพบว่า มีสภาพปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ การขาดบุคลากรมืออาชีพ (Professional Teacher) ทางด้านการศึกษา การขาดเอกภาพในการทำงาน เช่น ต่างคนต่างทำ ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นโยบายของหน่วยเหนือแต่ละยุคสมัยที่แตกต่างกันไม่แน่นอน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สภาพพื้นที่หลายพื้นที่เป็นถิ่นทุรกันดาร กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังขาดประสิทธิภาพและคุณภาพ การแต่งตั้งโยกย้ายครูบ่อยครั้ง สภาพครอบครัว คุณภาพชีวิตของนักเรียนและผู้ปกครองไม่ดี เป็นต้น

การนำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้เพื่องานด้านการศึกษาทุกระดับอย่างแพร่หลาย อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไร้ขีดจำกัดทั้งในเรื่องเวลาและสถานที่ ส่งเสริมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีรูปแบบและเป้าหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติทักษะด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสื่อสารที่ช่วยส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้อีกช่องทางหนึ่ง การเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่น่าไปสู่การนำไปใช้ในอนาคตของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน นอกจากนี้ความหมายอีกในหนึ่งยังหมายถึง การเรียนทางไกล การเรียนผ่านเว็บไซต์ อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรียนทางผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ คุณภาพสูง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชากร ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในยุคปัจจุบันในทุกวงการของสังคมไทย สื่อสังคมออนไลน์มีความก้าวหน้า มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารต่างๆ และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาการเรียน ประกอบด้วย ข้อความ, รูปภาพ, เสียง, VDO และMultimedia อื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน, ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อ สื่อสารปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้แบบออนไลน์ จึงเป็นเหมาะสำหรับทุกคนและยังสามารถเรียนได้ตลอดเวลา (วรพร คำจับ, 2562)

บทความวิจัยการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านบทเรียนออนไลน์ (E-LEARNING) จะเป็นแนวทางในการเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60
2. เพื่อศึกษาผลความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 180 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 150 คน จากการสุ่มเจาะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บทเรียนออนไลน์ (E-Learning) ของ Discovery จำนวน 3 บทเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบออนไลน์ โดยการดำเนินการวิจัยเป็นไปตามลักษณะของการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) ของ Discovery สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากการทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้บทเรียนออนไลน์ (E-Learning) ข้อมูลที่ได้แบบสอบถามความพึงพอใจของการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านบทเรียนออนไลน์ (E-LEARNING) สรุปผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 70.04 คะแนน สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสื่อออนไลน์ ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.15$)

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านบทเรียนออนไลน์ (E-LEARNING) มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 70.04 คะแนน สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ อัมราภรณ์ หนูยอด, วุฒิภัทร หนูยอด, พงษ์เทพ บุญเรือง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษพื้นฐานด้วยนวัตกรรม English Video Online ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของนวัตกรรม English Video Online School มีค่าเท่ากับ 78.71/7.99 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 2. ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษพื้นฐานหลังเรียนโดยใช้นวัตกรรม English Video Online School สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษพื้นฐานหลังเรียนโดยใช้นวัตกรรม English Video Online School เฉลี่ยอยู่ที่ 7.99 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเลย และสอดคล้องกับพิมพ์จิ ปณารัตน์ และวรวิมล มั่นสุขผล (2561) ได้ทำการศึกษาผลการเรียน E-learning ร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยได้กลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 34 คนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียน E-learning รวมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยภาพรวมทั้ง 7 สัปดาห์พบว่าคะแนนผลงานการปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 79.31 อยู่ในระดับดีมาก อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีมาแล้วและมีความตระหนักต่อผลการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การสอบใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นหนึ่งในสิ่งที่จำเป็นต้องสอบให้ผ่าน นอกจากนั้นการจัดระบบเนื้อหาของสื่อเป็นไปตามลำดับความยากง่ายจากน้อยไปหา มาก โดยมีองค์ประกอบครบทุกทักษะการพัฒนาคือการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีการอธิบายเนื้อหา คำศัพท์ ประกอบการเรียนรู้ อีกนัยหนึ่งคือ การเรียนออนไลน์สามารถเรียนซ้ำได้หลายครั้ง สามารถตรวจคำตอบได้เลย ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการจดจำเนื้อหา จึงทำให้ผู้เรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์อย่างเห็นได้ชัดเจน

2. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสื่อออนไลน์ ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.15$) สอดคล้องกับ สายใจ ทองเนียม (2560) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) วิชาภาษาวรรณคดี ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากโดยสรุปการศึกษาเกี่ยวกับ E-learning เพิ่มความสามารถด้านการ

ใช้เทคโนโลยีและยังสามารถต่อยอดสู่การทำสื่อการสอนช่วยเหลือบุคลากรทางการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทันต่อสมัย ง่ายต่อการเข้าถึงและสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นแนวทางการพัฒนา E-learning ในประเทศไทยจึงมีแนวโน้มการพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในส่วนของภาคการศึกษา การแพทย์และการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งบทเรียนภาษาอังกฤษออนไลน์ที่ปรากฏในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบที่สวยงาม มีลูกเล่นที่หลากหลาย น่าสนใจ รวมทั้งสามารถเรียนซ้ำได้หลายครั้ง ส่งผลต่อการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปแบบ โดยผู้เรียนยังสามารถศึกษานอกเวลาได้อย่างไม่จำกัดเวลา สถานที่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษอย่างยิ่ง จึงทำให้ผลสำรวจความพึงพอใจครั้งนี้อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ พบว่าการเรียนออนไลน์ (E-Learning) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสานร่วมกัน เช่น อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์สื่อสาร แพลตฟอร์มการเรียน เป็นต้น เพื่อสร้างห้องเรียนเสมือนจริง โดยนักศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงและสะดวกรวดเร็ว โดยขจัดอุปสรรคด้านสถานที่และเวลา อีกทั้งในสถานการณ์ (วิกฤตไวรัส COVID-19) ที่ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีของ New Normal เริ่มใช้วิธีการเรียนออนไลน์ ที่บ้าน (Study From Home) นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการเรียนการสอนเริ่มที่ผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหา แบบฝึกหัด และกระบวนการวัดผล เป็นแบบออนไลน์ผ่านทาง web-based หรือ mobilebased applications ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเรียนจากสถานที่ใด ในเวลาใดก็ได้ที่มีความสะดวกและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้เครื่องมือประกอบการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารที่สมบูรณ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมหลายด้าน ได้แก่ ด้านเครื่องมือ ด้านโครงข่ายด้านโปรแกรมหรือแพลตฟอร์ม ด้านเนื้อหา และด้านความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน ดังนั้นจึงควรสำรวจความพร้อมเหล่านี้กับนักศึกษาก่อนและร่วมกันหาทางออก

เอกสารอ้างอิง

- พิมพ์พี ปนาร์ตน์ และวรวิมล มั่นสุขผล. (2561). ผลการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 16(2), 88-98.
- วรพร คำจับ. (2562). สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 *Social Media for Teaching and Learning in the 21st Century*. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2562.
- สายใจ ทองเนียม. (2560). การพัฒนาสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) วิชาภาษาอังกฤษคดี (THA 234) *Development of E-Learning Courseware on Literary Styles (THA234)*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต, 13(1), 25-40.
- อัมราภรณ์ หนุยอด, พงษ์เทพ บุญเรือง, และอาทิตย์ ถมมา. (2561). การพัฒนาครูโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเลย. เลย: คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

